

РІШЕННЯ РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ДФ 36.053.019 ПРО ПРИСУДЖЕННЯ*СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 36.053.019 Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії **Земан Іванні Олексіївні** з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні педагогічні науки.

Земан Іванна Олексіївна, громадянка України. Народилася 1-го вересня 1994 року в селі Либохора Львівської області.

2018 року закінчила Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, здобула ступінь вищої освіти магістр зі спеціальності 111 «Середня освіта (Математика)», здобувши кваліфікацію викладач математики.

З вересня 2016 р. по червень 2017 р. працювала вчителем математики приватної школа-гімназії «Шанс» м. Львова.

З 2019 по 2023 рік навчалася в аспірантурі Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка на кафедрі загальної педагогіки та дошкільної освіти (факультет психології, педагогіки та соціальної роботи, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні педагогічні науки).

З 2023 р. – по теперішній час працює вчителем математики середньої загальноосвітньої школи № 99 м. Львова.

Основні результати дисертації Земан Іванни Олексіївни представлено в 10 друкованих наукових працях, серед яких 6 статей у наукових фахових виданнях з них 1 у виданнях, що входять до наукометричної бази даних Web of Science, 4 матеріалів конференції.

Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Статті у наукових фахових виданнях України.

1. Квас О., Земан І. Музейна педагогіка як інструмент розширення освітнього простору. *Молодь і ринок*. 2019. № 5. С. 12–17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2019_5_4
2. Земан І.О. Формування компетентностей учнів базової середньої школи. *Освітні обрії*. 2020. № 1(50). С. 56–60. URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/obrii/article/view/4075/4667>
3. Земан І.О. Віртуальний простір музейної педагогіки в базовій школі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 35. Том 3. С. 207–212. URL: http://www.apfn-journal.in.ua/archive/35_2021/part_3/32.pdf
4. Земан І.О. Проектна діяльність «музей-школа» в реаліях сучасної освіти. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2021. Випуск 82. С. 63–66. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/36194>
5. Земан І.О. Музейні уроки – альтернативна форма навчання природничих дисциплін базової середньої освіти. *Вісник Львівського*

національного університету, Серія педагогічна. 2022. Вип. № 36. С. 94-100.
URL:
<http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/pedagogics/article/view/11556/1190>

Праці апробаційного характеру

1. Земан І.О. Формування компетентностей засобами музейної педагогіки у шкільній практиці. *Виховання дітей та молоді: теорія і практика*: зб. наук. праць (м. Дрогобич, 9-10 квітня 2020 р.) / за ред. Орести Карпенко. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2020. С. 62–64.

2. Земан І.О. Віртуальна музейна педагогіка в системі шкільної освіти. *Теорія і практика реалізації сучасних педагогічних методик та технологій в освіті*: матеріали Всеукраїнської методичної конференції (м. Харків, 19-20 листопада 2020 р.) / за заг. ред. О. А. Жукової, А. І. Комишана. Х.: ФОП Бровін О. В., 2020. С. 189–192.
URL: [http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/15934/2/ЗБІРНИК%20ТЕ3 2020-11-19.pdf](http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/15934/2/ЗБІРНИК%20ТЕ3%2020-11-19.pdf)

3. Земан І.О. Співпраця «музей – школа» в світовій практиці сучасної шкільної освіти. *Наукові досягнення, відкриття та шляхи розвитку педагогічної науки*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 28-29 травня 2021 р.). Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2021. С. 15–17.

4. Земан І.О. Дистанційне навчання галузі «Природознавство» засобами музейної педагогіки. *Теоретичні та практичні аспекти формування освітнього простору: світовий і вітчизняний вимір*: тези доповідей II міжнар. наук. конф. (м. Львів, 28 жовтня 2021 р.). Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. С. 79–81.
URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/ZBIRNYK.pdf>

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

1. Kvas O., Horodyska V., Ivach S., Fedorovych A., Zeman I., Svistelnik I. Modeling of Information Support for the Development of Creative Abilities in Students in the Context of Philosophy Education. *Wisdom*. 2021. Vol.19 (3). Pp. 139–150.

URL: <https://mail.google.com/mail/u/0/?tab=rm&ogbl#inbox/FMfcgzGlijvWPrbMnClGVppDvStFKwGrS?projector=1&messagePartId=0.1>

У дискусії взяли участь усі члени разової спеціалізованої ради:

1) **Пантюк Тетяна Ігорівна** доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

2) **Філіпчук Наталія Олександрівна**, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу змісту і технологій педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України.

Зауваження, висловлені у відгуку опонента

1. Зважаючи на те, що нині перед національними освітою, історією, філософією, політикою, педагогікою, культурою, музеєзнавством постають завдання, пов'язані із поверненням Україні, Українському народу цінностей духовної, матеріальної, культурної, інтелектуальної спадщини, відібраних завойовниками й колонізаторами, збереженням національної пам'яті, Ідентичності, Державності, доцільно було б розширити історико-культурний спектр розгляду проблеми становлення і розвитку музейної освіти в Україні, здійснивши ретроспективний аналіз різних історичних періодів. На нашу думку важливим було б висвітлення окремих важливих питань музейної освіти, яка функціонувала тоді (період бездержавності) завдяки творчій діяльності таких відомих українських організацій як: «Просвіта» імені Тараса Шевченка, Наукове Товариство Шевченка (НТШ), Всеукраїнська Академія наук, яка в складних тодішніх умовах здійснювала науково-методичне керівництво музейним будівництвом, українські зарубіжні наукові школи у Варшаві, Празі, Подебрадах, Берліні, Відні, Мюнхені, Парижі, наукова фундація у французькому Сарселі («Енциклопедія українознавства») під керівництвом В.Кубійовича. Адже, наприклад, саме НТШ на чолі з М.Грушевським створювали Національний всеукраїнський музей паралельно з Національним музеєм А.Шептицького, в якому великі українські музеєзнавці М.Біляшівський, Д.Щербаківський, І.Свенціцький вбачали образ майбутнього національного музеєзнавства. Важливим для дослідження було б також обґрунтування і тих реакційних ідеологем у музеєзнавстві, сконструйованих росією та срср, які мали згубний антинаціональний вплив на Україну в силу пропагування на рівні музейної освіти експансіоністських, імперських інтересів МОСКВИ.

2. Аналізуючи еволюцію, становлення і розвиток зарубіжної музейної педагогіки, доцільно в першому розділі здійснити висвітлення такого значущого напрямку в усвідомленні розвитку національної музейної справи, музейної педагогіки як життєтворчості закордонного українства в музейно-освітньому просторі, сутність їх національно-культурних та світоглядних цінностей, змістове наповнення музейної освіти зарубіжних українців.

3. Джерелознавча база дисертаційного дослідження потребує ширшого використання науково-педагогічного контенту, який мав би концентруватися на спадщині видатних педагогів світу та України. Адже ідеї, методологічні й організаційно-методичні підходи до реалізації головних педагогічних принципів природовідповідності, культуровідповідності, народності, розвиваючого навчання, наочності та педагогічної майстерності закладені в багатьох працях Я.Коменського, І.Песталоцці, А.Дістервега, визначного європейського природознавця А.Гумбольдта («Аристотель XIXст.»),*Г.Сковороди, К.Ушинського, В.Сухомилинського, С.Русової, які містять в собі методологічні базові основи для даної дисертації.

Надважливою для дослідження є також опертя на життєтворчість таких знакових для України музеєзнавців і педагогів як: М.Біляшівський, Д.Щербаківський, І.Свенціцький В.Дубровський, Ф.Ернст, Н.Онацький,

М. Макаренко, Д. Яворницький, М. Рудинський, С. Таранушенко, Ф. Шміт, Н. Полонська-Василенко, М. Сікорський, К. Ромшторфер, Т. Легоцький та ін.

4. Враховуючи специфіку функціонування моделі взаємодії «школа-музей» на рівні формування компетентнісних знань умінь, навичок та цінностей в системі вивчення природничих дисциплін базової середньої освіти, бажано опрацювати і ті нормативні документи та положення, які були прийняті на глобальних самітах світу з питань сталого розвитку, взаємин Людини і Природи (Ріо-де-Жанейро - 1992; Йоганнесбург - 2002; Ріо-де-Жанейро - 2012), затверджених ООН, а також урядові та інші державні акти України з питань реалізації Стратегій сталого розвитку та організації роботи у сфері національно-патріотичного виховання.

5. Потребує дещо змістовнішого висвітлення тема вивчення, поширення вітчизняного й зарубіжного досвіду роботи в контексті дослідження щодо співпраці і взаємодії музеїв та освітніх закладів при вивченні природничих дисциплін, формуванні компетентнісних якостей і громадянських чеснот шкільної молоді.

6. Робота подібної тематичної спрямованості зумовлює потребу в аналізі нині існуючої музейної мережі в Україні, зокрема багатoproфільних типів шкільних, університетських, академічних музеїв, щоби презентувати реальний потенціал музеєзнавства для удосконалення освітнього процесу, активного впровадження музейної педагогіки в повсякденну практику роботи закладів освіти, розширюючи потенціал можливостей музеїв для реалізації завдань, окреслених даним дослідженням.

3) Караманов Олексій Владиславович, доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка.

Зауваження, висловлені у відгуку опонента.

1. У цілому позитивно оцінюючи співвідношення мети, завдань і результатів дисертації, зокрема, висновків до I і II розділів, авторці слід було звернути більшу увагу на узгодження загальних висновків із поданими завданнями, адже не завжди простежується їх відповідність, дублюється матеріал, що не дає змоги у повній мірі оцінити результати дослідження.

2. У дисертаційному дослідженні необхідно уникати цитувань на безособові збірники наукових праць, описові, науково-популярні матеріали, а спиратися на аналіз відповідних первинних джерел, коли це стосується, наприклад, вивчення конкретних методик, особливостей освітньої роботи музейних закладів, діяльності вчителів та музейних педагогів. Це ж стосується і окремих посилань в тексті дисертації, які не узгоджуються із змістом поданого матеріалу (стор. 117–119).

3. Дисертанткою проведено ретельний аналіз сучасних шкільних підручників з біології, хімії, фізики на предмет наявності елементів музейної педагогіки, проте у підрозділі 2.2 варто було б прописати та обґрунтувати власне бачення авторкою методики (або елементів методики) практичного застосування засобів музейної педагогіки для освітньої галузі «Природознавство».

4. Робота у цілому потребує більш конкретної інформації щодо можливостей проведення інтегрованих, модельних уроків з елементами музейної педагогіки, які охоплюють природничу галузь та можуть бути реалізовані на практиці. У цьому сенсі можна звернутися до загальноукраїнських та, зокрема, львівських проектів «Школа і музей: працюємо разом», «Єдиний освітньо-культурний простір м. Львова», «Львівське рондо» тощо. Крім цього, варто було б згадати про музейні заняття для школярів, які інтегрують різні галузі науки і техніки у межах ідей наукової освіти, ед'ютейнменту, STEM-освіти тощо.

5. Необхідним є уточнення хронологічних меж дослідження, адже нижня межа – середина XX ст. не узгоджується з «суттєвими змінами в системі шкільної освіти, зокрема з отриманням незалежності України (1991)» (стор. 22), а також більше відображення представлених додатків у змісті дисертаційної роботи. Загалом зазначені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки представленого дисертаційного дослідження. В роботі на достатньо високому науковому рівні розглянуто актуальні питання, обумовлені темою дослідження, і висувуються цікаві наукові пропозиції.

4) Невмержицька Олена Василівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Зауваження висловлені у відгуку рецензента:

1. Уточнення потребує науковий апарат роботи, зокрема, мета, об'єкт, предмет, хронологічні межі дослідження.

2. У роботі авторка побіжно розглядає педагогічний інструментарій музейної педагогіки. Беззаперечним здобутком стала б систематизація цього інструментарію, а також формулювання методичних рекомендацій щодо його використання в освітньому процесі закладів базової середньої освіти при формуванні в учнів компетентностей природничої освітньої галузі. Однак, переконані, що ці моменти можуть стати перспективою для подальших творчих пошуків І. Земан та бути відображеними в окремому навчально-методичному посібнику.

3. Авторка здійснила ґрунтовний аналіз шкільних підручників з природничих дисциплін з точки зору наповненості їхнього змісту музейною інформацією. На наше переконання, доцільно також було звернути увагу й на те, які саме компетентності можуть бути сформовані в учнів базової школи засобами музейної інформації, вміщеної у підручниках для закладів базової середньої освіти.

4. Висновки до роботи потребують більш чіткої узгодженості із поставленими завданнями. Зокрема, у висновках доволі схематично відображена реалізація першого та п'ятого завдань дисертаційного дослідження, хоча в тексті розділів дисертації ця інформація добре представлена.

5) Стахів Лілія Григорівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Зауваження висловлені у відгуку рецензента:

1. Доречно, на наш погляд, проаналізувати не лише Типові навчальні програми для закладів загальної середньої освіти II ступеня, а також й освітні програми, за якими здійснюють освітній процес переважно сучасні школи, що працюють за інноваційними методиками, зокрема «Інтелект України», «Вальдорфська педагогіка», «Розвивальне навчання» та ін.

2. Оскільки у роботі висвітлені питання, що стосуються ґрунтовного вивчення експозицій музеїв Львова, зокрема музею-аптеки «Під чорним орлом», Державного природознавчого музею НАН України та Музею науки, у межах окресленої проблеми варто було б доповнити цей перелік й зоологічним музеєм Львівського національного університету імені Івана Франка та Ботанічним садом як музеєм під відкритим небом з метою формування в учнів аудіовізіо-кінестетиків та використанні квест-технології у ході проведення екскурсій, в тому числі й віртуальних.

3. Розроблені авторкою методичні рекомендації варто, на наш погляд, було б представити як окремі навчально-методичні посібники, якими могли б скористатися учителі ЗЗСО та музейні працівники з метою формування в учнів ключових та предметних компетентностей освітньої галузі «Природознавство».

Результати відкритого голосування:

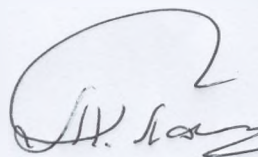
«За» — 5 членів ради

«Проти» — немає

«Утрималися» — немає

На основі голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Земан Іванні Олексіївні ступінь доктора філософії з галузі 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні педагогічні науки.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

 Тетяна Пантюк

